

Pakeičiamas ir nauja redakcija išdėstomas Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10 dalių komentaras

20 straipsnis. Neapmokestinamasis pajamų dydis

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, taikomas tokia tvarka:

1) MNPD negali būti didesnis negu 5 520 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos;

2) kai GMP viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, tačiau neviršija 20 136 eurų per metus, MNPD negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 5 520 – 0,26 × (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių);

3) kai GMP viršija 20 136 eurų per metus, MNPD negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 4 800 – 0,18 × (GMP – 12 x 642).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2021 m. lapkričio 25 d. įstatymas Nr. XIV-713); galiojo iki 2022 m. gegužės 31 d.).

Komentaras

1. Ši nuostata 2022 m. nebuvo taikoma, pakeista Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymu (2022 m. gegužės 17 d. įstatymas Nr. XIV-1098).

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, taikomas tokia tvarka:

1) MNPD negali būti didesnis negu 6 480 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos;

2) kai GMP viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, tačiau neviršija 20 448 eurų per metus, MNPD negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 6 480 – 0,34 × (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių);

3) kai GMP viršija 20 448 eurus per metus, MNPD negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 4 800 – 0,18 × (GMP – 12 × 642).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2022 m. gegužės 17 d. įstatymas Nr. XIV-1098), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2022 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas).

Komentaras

1. Nuo 2009 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas gyventojui tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.

2. Metinį NPD, kaip ir mėnesio NPD, nustatyta taikyti taip pat tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Kitaip nei pagal iki 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusios GPMĮ 20 straipsnio redakcijos nuostatas, tik kitokių, nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų gavusiems gyventojams (pvz., gavusiems tik individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, palūkanas, sporto veiklos pajamas, atlikėjų veiklos pajamas, honorarą, pajamas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybės kilnojamąjį daiktą, kurį privaloma teisiškai registruoti Lietuvoje, taip pat nekilnojamąjį daiktą, esantį Lietuvoje, pajamas iš turto nuomos ir pan.), teisė prisitaikyti MNPD nėra numatyta.

~~3. Kai gyventojas 2020 m. mokestinio laikotarpio metinės pajamos neviršija dvylikos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos, tai MNPD yra 4800 eurų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 669 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtinta minimali mėnesinė alga (toliau – MMA) – 607 Eur. Vadinasi, 4800 eurų MNPD bus taikomas gyventojams, kurių 2020 m. metinės su darbo santykiais susijusios pajamos neviršys 7284 (607 eurų x 12 mėn.) eurų sumos.~~

~~Kai gyventojas metinės pajamos yra didesnės nei dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.~~

Pavyzdžiai

~~1. Gyventojas 2020 m. metinės pajamos – 12000 eurų su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:~~

~~12000 – 7284 (607 Eur x 12 mėn.) = 4716 Eur;~~

~~4716 x 0,19 = 896,04 Eur;~~

~~4800 – 896,04 = 3903,96 Eur.~~

~~Vadinasi, šiam gyventojui 2020 m. mokestiniu laikotarpiu taikytinas MNPD yra 3903,96 Eur.~~

3. 4. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos ne tik pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje (žr. GPMĮ 2 straipsnio 31 dalies komentarą) nurodytos veiklos, bet ir individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokes (išsamiau – žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą). Atsižvelgus į tai, MNPD yra taikomas ir individualios įmonės savininkui, ūkinės bendrijos tikrajam nariui ir mažosios bendrijos nariui, atitinkamą iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos gautos išmokos sumą priskyrusiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamoms.

4. 5. Nors MNPD yra atimamas tik iš pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, tačiau, apskaičiuojant gyventojui taikytiną MNPD, atsižvelgiama ne tik į šios rūšies pajamas, bet ir į visas kitas metines apmokestinamąsias pajamas (GMP), išskyrus išimtis, nurodytas šio straipsnio 7 dalyje.

5.–3. Kai gyventojų 2022 m. mokestinio laikotarpio pajamos (GMP) neviršija dvylikos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos, tai MNPD yra 6 480 eurų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 834 „Dėl 2022 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtinta minimali mėnesinė alga – 730 Eur. Vadinasi, 6 480 eurų MNPD taikomas gyventojams, kurių 2022 m. metinės su darbo santykiais susijusios pajamos (GMP) neviršija 8 760 eurų (730 Eur x 12 mėn.) sumos.

6. Kai gyventojų metinės pajamos yra didesnės nei dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD, o pasiekus tam tikrą lygį, visai netaikomas.

Gyventojas, nors ir turintis teisę į NPD, gali atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo mokestiniu laikotarpiu (žr. 5 dalies komentarą).

7. Gyventojams, kurių 2022 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio metinės pajamos (GMP) yra didesnės nei 12 MMA dydžių suma (2022 m. - 8 760 eurų), metinis NPD apskaičiuojamas pagal vieną iš dviejų formulių, atsižvelgiant į tai, ar metinės pajamos viršija (neviršija) 20 448 eurų sumą.

8. Gyventojams, kurių 2022 m. gautos metinės pajamos (GMP) yra didesnės nei 12 MMA (8 760 Eur), tačiau ne didesnės nei 20 448 eurų, MNPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{MNPD} = 6\,480 - 0,34 \times (\text{GMP} - 8\,760 \text{ Eur (12 MMA, galiojusios 2022-01-01, dydžių)}).$$

Pavyzdžiai

1. Gyventojui, kurio 2022 m. metinės pajamos (pvz., darbo užmokestis su priedais, ligos išmoka, autorinis atlyginimas) yra 18 000 Eur, taikytinas MNPD (3 338,40 Eur) pagal šią formulę apskaičiuojamas taip:

$$18\,000 - 8\,760 = 9\,240;$$

$$9\,240 \times 0,34 = 3\,141,60;$$

$$6\,480 - 3\,141,60 = 3\,338,40 \text{ Eur.}$$

9. Gyventojams, kurių 2022 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio metinės pajamos (GMP) yra didesnės nei 20 448 eurų, MNPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{MNPD} = 4\,800 - 0,18 \times (\text{GMP} - 7\,704 \text{ Eur (12 x 642)}).$$

Pavyzdžiai

1. Gyventojui, kurio 2022 m. metinės pajamos yra 23 500 Eur (18 000 Eur (1 500 Eur per mėnesį) – pajamos iš darbo santykių; 5 500 Eur – pajamos iš individualios veiklos (atėmus leidžiamus atskaitymus)), taikytinas MNPD (1 956,72 Eur) pagal šią formulę apskaičiuojamas taip:

$$23\,500 - 7\,704 = 15\,796;$$

$$15\,796 \times 0,18 = 2\,843,28;$$

$$4\,800 - 2\,843,28 = 1\,956,72 \text{ Eur.}$$

Išmokant 2022 m. sausio-gegužės mėn. 1 500 Eur darbo užmokestį, buvo pritaikyta po 259,80 Eur (460 – 0,26 x (1 500 – 730) mėnesio NPD, birželio-gruodžio mėn. – po 278,20 Eur (540 – 0,34 x (1 500 – 730)) mėnesio NPD (mėnesio NPD apskaičiavimo paaiškinimai pateikti šio straipsnio 2 dalies komentare), per metus pritaikyta 3 246,40 Eur ((259,80 x 5) + (278,20 x 7)).

Apskaičiuotas MNPD yra 1 289,68 Eur (3 246,40 – 1 956,72) mažesnis už darbdavio pritaikytą, todėl gyventojui atsiranda pareiga deklaruoti metines pajamas ir pateiktoje pajamų mokesčio deklaracijoje nuo šios sumos, taikant 20 proc. pajamų mokesčio tarifą, sumokėti 257,94 Eur (1 289,68 x 20 : 100) apskaičiuotą pajamų mokesčio sumą. Be to, gyventojas turės sumokėti pajamų mokesčių nuo individualios veiklos pajamų.

Tam, kad mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, dėl sumažėjusio MNPD nesusidarytų mokėtina pajamų mokesčio suma, gyventojas gali pateikti darbdaviui prašymą netaikyti mėnesio NPD.

10. Kai gyventojų 2022 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio metinės apmokestinamosios pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje, yra 34 370,67 eurų ar didesnės, MNPD netaikomas.
Pavyzdžiai

1. Gyventojų 2022 m. su darbo santykiais susijusios pajamos – 35 100 Eur. MNPD netaikomas, nes jis yra lygus 0:
 $35\ 100 - 7\ 704; 27\ 396 \times 0,18; 4\ 800 - 4\ 931,28 = - 131,28$ Eur (neigiama suma laikoma 0).

119. Nors GPMĮ 20 straipsnio 1 dalies nuostata įsigaliojo 2022 m. birželio 1 d., ji yra taikoma deklaruojant viso 2022 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas. Be to, nustatyta, kad mokestį išskaičiuojančio asmens ir gyventojų, gavusio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, abipusiu susitarimu dėl iki 2022 m. gegužės 17 d. įstatymo Nr. XIV-1098 įsigaliojimo taikyto ir po šio įstatymo įsigaliojimo pasikeitusio (didesnio) NPD gyventojų pajamų mokestis gali būti perskaičiuojamas iki 2022 m. gruodžio 31 d.

Pavyzdžiai

1. Darbuotojo 2022 m. sausio – gegužės mėnesių 730 Eur darbo užmokesčiui 460 Eur NPD pritaikytas 5 kartus. Nepritaikyta naujo (540 Eur) NPD dalis – 400 Eur ((540 - 460) x 5 mėn.)). Darbuotojo ir darbdavio susitarimu, išmokant birželio ir liepos mėn. darbo užmokesčių, gali būti taikoma po 730 Eur NPD (540 Eur NPD + 190 Eur nepritaikyta NPD dalis) ir pajamų mokestis neišskaičiuojamas. Rugpjūčio mėn. darbo užmokesčiui gali būti taikomas 560 Eur NPD (540 Eur NPD + 20 Eur nepritaikyta NPD dalis). Rugsėjo mėnesio ir vėlesnių mėnesių darbo užmokesčiui taikomas 540 Eur NPD, jeigu kiekvieno mėnesio darbo užmokestis yra ne didesnis nei 730 Eur.

Visas pritaikytas MNPD sudarys 6 480 Eur (460 x 5) + 730 + 730 + 560 + (540 x 4)), t. y. toks, koks yra nustatytas MMA gaunančiam gyventojui.

2. Gyventojų 2022 m. metinės pajamos (gautas darbo užmokestis) – 12 000 Eur (1 000 Eur per mėnesį). Sausio – gegužės mėnesių darbo užmokesčiui pritaikyta po 389,80 (460 – 0,26 x 1 000 – 730; 270x0,26;460-70,20) Eur NPD, iš viso 1 949 Eur (389,80 Eur x 5 mėn.). Pagal pakeistą NPD formulę birželio – gruodžio mėnesių darbo užmokesčiui per mėnesį taikoma po 448,20 Eur (1000-730; 270x0,34; 540-91,80) NPD, ir birželio-gruodžio mėn. pritaikoma 3 137,40 Eur (448,20 Eur x 7 mėn.), iš viso 2022 m. – 5 086,40 Eur (3 137,40 + 1 949). Pagal naują MNPD formulę taikytinas MNPD yra 5 378,40 Eur (12 000-8 760; 3 240x0,34; 6 480-1 101,60). Nepritaikyto MNPD dalis - 292 Eur (5 378,40 - 5 086,40). Visas MNPD pritaikomas, gyventojui pateikus metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje apskaičiuota 58,40 Eur (292 x 20 :100) pajamų mokesčio permoka gražinama gyventojui.

Gyventojų ir darbdavio susitarimu, visas NPD gali būti perskaičiuojamas, pavyzdžiui, gruodžio mėn. darbo užmokesčiui (1 000 Eur) pritaikant 740,20 Eur (448,20 +292) mėnesio NPD.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu NPD taip pat gali būti perskaičiuojamas, kai pritaikytas per didelis NPD, o perskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis sumokamas į biudžetą iki mokestinio laikotarpio gruodžio 31 dienos.

12. Darbo užmokesčio gavimo vietoje neperskaičiuotas pajamų mokestis perskaičiuojamas pagal gyventojų pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje apskaičiuota permokėta mokesčio suma gražinama į kredito įstaigoje turimą gyventojų sąskaitą arba įskaitoma mokestinei nepriemokai padengti. Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje dėl sumažėjusio MNPD apskaičiuota mokėtina pajamų mokesčio suma turi būti sumokėta iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 dienos.

13. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti kitokie NPD, taikomi neatsižvelgiant į gautų metinių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 460 eurų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, tačiau neviršija 1 678 eurų, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = $460 - 0,26 \times (\text{gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos} - \text{minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis})$;

3) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija 1 678 eurus, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = $400 - 0,18 \times (\text{gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos} - 642)$.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2021 m. lapkričio 25 d. įstatymas Nr. XIV-713); taikoma iki 2022 m. birželio 1 d.).

Komentaras

1. 2022 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra 730 Eur, todėl 460 eurų NPD iki 2022 m. gegužės 31 d., t. y. iki Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymo (2022 m. gegužės 17 d. įstatymas Nr. XIV-1098) įsigaliojimo buvo taikomas tiems gyventojams, kurių 2022 m. mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra ne didesnės nei 730 eurų.

2. Kai gyventojų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, tai mėnesio NPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant pajamoms, taikomas vis mažesnis NPD, o pasiekus tam tikrą ribą, iš viso nebetaikomas.

3. Gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei vieno MMA suma (730 eurų), 2022 m. mėnesio NPD iki 2022 m. birželio 1 d. (2022 m. gegužės 17 d. įstatymo Nr. XIV-1098 įsigaliojimo) buvo apskaičiuojamas pagal vieną iš dviejų formulių, atsižvelgiant į tai, ar šios pajamos viršija (neviršija) 1 678 eurų sumą.

4. Gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei 730 eurų, tačiau ne didesnės nei 1 678 eurų, iki 2022 m. gegužės 31 d. taikytas NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Mėnesio NPD = $460 - 0,26 \times (\text{mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos} - 730 \text{ Eur (MMA, galiojusios 2022-01-01, 1 dydis)})$.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2022 m. vasario mėnesį gavo 1 000 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$1\,000 - 730$ (MMA, galiojusios 2022-01-01, 1 dydis) = 270 Eur;

$270 \times 0,26$ (koeficientas) = 70,20 Eur;

$460 - 70,20 = 389,80$ Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui vasario mėnesį taikomas 389,80 Eur NPD.

2. Gyventojas 2022 m. kovo mėn. iš darbdavio gavo 860 Eur darbo užmokestį ir 60 Eur ligos išmoką už pirmąsias dvi ligos dienas, iš viso 920 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$$920 - 730 \text{ (MMA, galiojusios 2022-01-01, 1 dydis)} = 190;$$

$$190 \times 0,26 \text{ (koeficientas)} = 49,40;$$

$$460 - 49,40 = 410,60 \text{ Eur.}$$

Atsižvelgiant į tai, kad 2022 m. darbo užmokesčiui (išskyrus apskaičiuotą 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais) taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o ligos išmokai – 15 proc., 410,60 Eur mėnesio NPD darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai taikomas proporcingai.

Apskaičiuojama:

– kokią dalį (procentais) tarp visų rugsėjo mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro ligos išmoka:

$$60 \times 100 : 920 = 6,5217 \text{ proc.}$$

$$\text{– kokia NPD suma tenka ligos išmokai: } 26,78 \text{ Eur (410,60 Eur} \times 6,5217 : 100);$$

$$\text{– kokia NPD suma tenka darbo užmokesčiui: } 383,82 \text{ Eur (410,60 – 26,78).}$$

Iš ligos išmokos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 26,78 Eur NPD suma, iš darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 383,82 Eur NPD suma.

3. Gyventojas 2022 m. kovo mėnesį gavo 1 000 Eur darbo užmokestį už 2022 m. vasario mėnesį ir 600 Eur darbo užmokestį, apskaičiuotą už 2018 m. mėnesį, iš viso – 1 600 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$$1\ 600 - 730; 870 \times 0,26; 460 - 226,20 = 233,80 \text{ Eur.}$$

Atsižvelgiant į tai, kad 2022 m. mokestinio laikotarpio darbo užmokesčiui taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o apskaičiuotam 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais, – 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, mėnesio NPD darbo užmokesčio sumoms, apskaičiuotoms 2022 m. ir 2018 m. (ankstesniais metais), taikomas proporcingai.

Apskaičiuojama:

– kokią dalį (procentais) tarp visų kovo mėnesį gautų su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokestis:

$$600 \times 100 : 1\ 600 = 37,5 \text{ proc.};$$

$$\text{– kokia NPD suma tenka 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesčiui: } 87,68 \text{ Eur (233,80} \times 37,5 : 100);$$

$$\text{– kokia NPD suma tenka 2022 m. vasario mėn. darbo užmokesčiui: } 146,12 \text{ Eur (233,80 – 87,68).}$$

Iš 2018 m. darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 87,68 Eur NPD suma, o iš 2022 m. vasario mėn. darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 146,12 Eur NPD.

Einamaisiais kalendoriniais metais pasikeitus MMA, apskaičiuojant gyventojui taikytiną mėnesio NPD, ir toliau turi būti atsižvelgiama į tą MMA dydį, kuris galiojo tų metų sausio 1 dieną.

5. Gyventojams, kurių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija 1 678 eurus, iki 2022 m. gegužės 31 d. taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{Mėnesio NPD} = 400 - 0,18 \times (\text{mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos} - 642).$$

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2022 m. vasario mėnesį gavo 2 000 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$$2\ 000 - 642 = 1\ 358;$$

$$1\ 358 \times 0,18 \text{ (koeficientas)} = 244,44;$$

$$400 - 244,44 = 155,56 \text{ Eur.}$$

6. Gyventojams, kurių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (įskaitant ligos, motinystės, tėvystės ir ilgalaikio darbo išmokas) per mėnesį viršija 1 678 eurus, gavusiems ligos, motinystės, tėvystės ir ilgalaikio darbo išmokų arba 2018 m. apskaičiuotų su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamų, išmokėtų 2022 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu, mėnesio NPD taikomas proporcingai.

~~6. 3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 2 864,22 Eur per mėnesį ir didesnės, 2022 m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais mėnesio NPD netaikomas, nes pagal NPD formulę jis (suapvalintas) yra lygus nuliui: $2\,864,22 - 642; 2\,222,22 \times 0,18; 400 - 400 = 0$.~~

7. 4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 540 eurų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, tačiau neviršija 1 704 eurų, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

<p>Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = $540 - 0,34 \times$ (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis);</p>
--

3) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija 1 704 eurus, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

<p>Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = $400 - 0,18 \times$ (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – 642).</p>

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2022 m. gegužės 17 d. įstatymas Nr. XIV-1098); taikoma nuo 2022 m. birželio 1 d.)

Komentaras

1. Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2022 m. gegužės 17 d. įstatymas Nr. XIV-1098) gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ne didesnės nei minimalios mėnesinės algos (MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, nuo 460 Eur buvo padidintas 80 Eur iki 540 Eur. 2022 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra 730 Eur, vadinasi, 540 Eur NPD taikytinas tiems gyventojams, kurių 2022 m. birželio mėnesį ar vėliau gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra didesnės nei 730 Eur. Šio įstatymo 2 straipsnyje „Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas“ nustatyta, kad įstatymas įsigalioja 2022 m. birželio 1 d., taigi 540 Eur arba pagal formulę apskaičiuotas NPD yra taikomas nuo 2022 m. birželio 1 d. išmokamam darbo užmokesčiui, nesvarbu, kurio mėnesio darbo užmokestis yra išmokamas.

2. Kai gyventojų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, tai mėnesio NPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant pajamoms, taikomas vis mažesnis NPD, o pasiekus tam tikrą lygį, iš viso nebetaikomas.

3. Pagal nuo 2022 m. birželio 1 d. įsigaliojusias komentuojamo straipsnio 2 dalies nuostatas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal vieną iš dviejų formulių, atsižvelgiant į tai, ar šios pajamos neviršija (viršija) 1 704 eurų sumos.

4. Gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei 730 eurų, tačiau ne didesnės nei 1 704 eurų, nuo 2022 m. birželio 1 d. išmokamam darbo užmokesčiui taikomas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Mėnesio NPD = 540 – 0,34 × (mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – 730 Eur (MMA, galiojusios 2022-01-01, 1 dydis)).

1. Gyventojas 2022 m. birželio mėnesį gavo 1 000 Eur darbo užmokestį su priedu (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio) už gegužės mėnesį. Taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$$1\ 000 - 730 \text{ (MMA, galiojusios 2022-01-01, 1 dydis)} = 270 \text{ Eur};$$

$$270 \times 0,34 \text{ (koeficientas)} = 91,80 \text{ Eur};$$

$$540 - 91,80 = 448,20 \text{ Eur.}$$

Vadinasi, šiam gyventojui taikomas 448,20 Eur NPD.

2. Gyventojas 2022 m. liepos mėn. iš darbdavio gavo 1 200 Eur darbo užmokestį ir 60 Eur ligos išmoką už pirmąsias dvi ligos dienas, iš viso 1 260 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$$1\ 260 - 730 \text{ (MMA, galiojusios 2022-01-01, 1 dydis)} = 530 \text{ Eur};$$

$$530 \times 0,34 \text{ (koeficientas)} = 180,20 \text{ Eur};$$

$$540 - 180,20 = 359,80 \text{ Eur.}$$

Atsižvelgiant į tai, kad 2022 m. darbo užmokesčiui (išskyrus apskaičiuotą 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais) taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o ligos išmokai – 15 proc. 359,80 Eur mėnesio NPD darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai taikomas proporcingai.

Apskaičiuojama:

– kokią dalį (procentais) tarp visų rugsėjo mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro ligos išmoka:

$$60 \times 100 : 1260 = 4,7619 \text{ proc.};$$

$$\text{– kokia NPD suma tenka ligos išmokai: } 17,13 \text{ Eur (359,80 Eur} \times 4,7619 : 100);$$

$$\text{– kokia NPD suma tenka darbo užmokesčiui: } 342,67 \text{ Eur (359,80 – 17,13).}$$

Iš ligos išmokos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 17,13 Eur NPD suma, iš darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 342,67 Eur NPD suma.

5. Gyventojams, kurių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija 1 704 eurus, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal tą pačią iki 2022 m. gegužės 31 d. galiojusią NPD formulę:

Mėnesio NPD = 400 – 0,18 × (mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – 642).

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2022 m. vasario mėnesį gavo 1 900 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$$1\ 900 - 642 = 1\ 258;$$

$$1\ 258 \times 0,18 \text{ (koeficientas)} = 226,44;$$

$$400 - 226,44 = 173,56 \text{ Eur.}$$

6.3. Gyventojams kurių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (įskaitant ligos, motinystės, tėvystės ir ilgalaikio darbo išmokas) per mėnesį viršija 1 704 eurus, gavusiems ligos, motinystės, tėvystės ir ilgalaikio darbo išmokų arba 2018 m. apskaičiuotų su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, išmokėtų 2022 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu, mėnesio NPD taikomas proporcingai.

7. Gyventojams, kurių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 2 864,22 Eur per mėnesį ir didesnės, 2022 m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais mėnesio NPD netaikomas, nes pagal NPD formulę jis (suapvalintas) yra lygus nuliui: $2\,864,22 - 642; 2\,222,22 \times 0,18; 400 - 400 = 0$.

8. 4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

3. Jeigu pagal šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nustatytą formulę apskaičiuotas NPD yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Kai pagal šio straipsnio 1 dalyje dalies 3 punkte pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas MNPD arba kai pagal šio straipsnio 2 dalyje 2 dalies 3 punkte pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas mėnesio NPD, tai laikoma, kad MNPD ar mėnesio NPD yra lygus nuliui. Tokiais atvejais nei mėnesio NPD, nei MNPD gyventojui netaikomas.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2022 m. sausio mėn. gavo 2 920 Eur darbo užmokesį (su priedais ir priemokomis).

Gyventojas mėnesio su darbo santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei 1 704 Eur, todėl mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šio straipsnio 2 dalies 3 punkte pateiktą mėnesio NPD formulę:

$$2\,920 - 642 = 2\,278;$$

$$2\,278 \times 0,18 \text{ (koeficientas)} = 410,04;$$

$$400 - 410,04 = 0 \text{ (-10,04)}.$$

Neigiama suma laikoma nuliui, todėl 2022 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

2. Gyventojas 2022 m. metinės pajamos – 35 000 Eur.

Kadangi gyventojas metinės pajamos yra didesnės nei 20 448 eurų, MNPD apskaičiuojamas pagal šio straipsnio 1 dalies 3 punkte pateiktą formulę:

$$35\,000 - 7\,704 = 27\,296;$$

$$27\,296 \times 0,18 \text{ (koeficientas)} = 4\,913,28;$$

$$4\,800 - 4\,913,28 = 0 \text{ (-113,28)}.$$

Neigiama suma laikoma nuliui, todėl MNPD netaikomas.

5. Gyventojas turi teisę mokestiniu laikotarpiu atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo netuo atveju, kai jis pagal šio straipsnio 2 ar 6 dalį jam gali būti pritaikytas.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18²straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Gyventojas gali pateikti prašymą darbdaviui, kad darbdavys netaikytų jam priklausančio NPD. Pavyzdžiui, kai mokestiniu laikotarpiu NPD yra taikomas, o gyventojui yra žinoma, kad jam priklausantis MNPD dėl kitų (nurodytų šio straipsnio 7 dalyje) apmokestinamųjų pajamų gavimo bus mažesnis už darbdavio pritaikytą NPD sumą, jis gali pateikti prašymą NPD netaikyti visą mokestinį laikotarpį arba tik tam tikrais mokestinio laikotarpio mėnesiais. Jeigu gyventojui mokestiniu laikotarpiu pritaikyta NPD suma bus mažesnė už jam priklausančią MNPD, tai prisitaikyti visą MNPD ir susigrąžinti pajamų mokestį jis galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Pagal iki 2009 m. kovo 4 d. galiojusią GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakciją gyventojas pateiktą prašymą NPD galėjo būti taikomas tik visas, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, arba visai netaikomas. Galimybė taikyti tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD nebuvo numatyta.

3. Nuo 2009 m. kovo 5 d. įsigaliojusioje GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakcijoje, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, numatyta, kad darbuotojo prašymu gali būti netaikomas visas pagal mėnesio formulę apskaičiuotas NPD arba tik jo dalis (t. y. gali būti taikoma tik dalis apskaičiuoto NPD). Dėl sumažėjusio MNPD sumokėti pajamų mokestį nereikės, jeigu gyventojas, gaunantis pajamas iš kelių darbdavių ar kintamo dydžio pajamas, ar papildomas vienkartinės pajamas, pateiks darbdaviui prašymą netaikyti NPD.

Pavyzdžiai

1. Dviejose įmonėse dirbančiam gyventojui ir vienoje iš jų gaunančiam 1 000 Eur darbo užmokestį, o kitoje – 850 Eur, NPD 2022 m. mokestiniu laikotarpiu galėtų būti taikomas vienoje iš jų, pavyzdžiui, išmakančioje 1 000 Eur darbo užmokestį. Įvertinus visas metines pajamas (22 200 Eur), MNPD bus apskaičiuojamas ne pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punkte pateiktą formulę, taikomą gyventojui, kurio metinės apmokestinamosios pajamos (GMP) neviršija 20 448 Eur, o pagal šio straipsnio 1 dalies 3 punkte pateiktą formulę ir sudarys ne 5 378,40 Eur (jei kiekvieną mėnesį būtų taikomas 448,20 Eur (1 000 – 730; 270 x 0,34; 540 – 91,8) NPD), o 2 190,72 Eur (22 200 – 7 704; 14 496 x 0,18; 4 800 – 2 609,28). Tam, kad pasibaigus 2022 m., neatsirastų pareiga perskaičiuoti MNPD ir sumokėti pajamų mokestį nuo 3 187,68 Eur (5 378,40 – 2 190,72) neapmokestintos pajamų sumos, gyventojas gali pateikti abiem darbdaviams prašymą netaikyti NPD. Mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, MNPD prisitaikyti ir pajamų mokestį susigrąžinti jis galės, pateikdamas 2022 m. mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Dviejose įmonėse dirbančiam gyventojui ir kiekvienoje gaunančiam po 500 Eur darbo užmokestį, 500 Eur NPD 2022 m. mokestiniu laikotarpiu galėtų būti taikomas vienoje iš jų. Įvertinęs visas metines pajamas (12 000 Eur), gyventojas apskaičiuoja, kad jam priklausantis MNPD bus 5 378,40 Eur (12 000 – 8 760; 3 240 x 0,34; 6 480 – 1 101,60), ir mėnesio NPD 448,20 Eur (1 000 – 730; 270 x 0,34; 540 – 91,80). Gyventojui dėl NPD taikymo neatsiras prievolė deklaruoti metines pajamas ir papildomai sumokėti pajamų mokestį, jeigu jis pateiks prašymą vienam darbdaviui mokestiniu laikotarpiu taikyti ne 500 Eur, o 448,20 Eur NPD.

4. Pagal šio straipsnio 6 dalį, teisę į didesnę NPD turintis riboto darbingumo asmuo taip pat gali darbdaviui pateikti prašymą netaikyti NPD arba taikyti mažesnę, pavyzdžiui, apskaičiuotą pagal NPD formulę. Visą priklausantį MNPD jis prisitaikyti galės, pateikdamas mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

6. Asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 740 eurų. Asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas

vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 690 eurų. Atsiradus arba pasibaigus teisei į šioje dalyje nurodytą mėnesio NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų. Šioje dalyje nurodytiems gyventojams taikytina MNPD suma yra lygi jiems pagal šios dalies nuostatas atitinkamais mokestinio laikotarpio mėnesiais taikytinų NPD sumai, pridėjus pagal šio straipsnio 1 dalį šiems gyventojams apskaičiuotą MNPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į NPD pagal šios dalies nuostatas, skaičiui.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2021 m. lapkričio 25 d. įstatymas Nr. XIV-713); galiojo nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2022 m. gegužės 31 d.).

6. Asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 870 eurų. Asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 810 eurų. Atsiradus arba pasibaigus teisei į šioje dalyje nurodytą mėnesio NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų. Šioje dalyje nurodytiems gyventojams taikytina MNPD suma yra lygi jiems pagal šios dalies nuostatas atitinkamais mokestinio laikotarpio mėnesiais taikytinų NPD sumai, pridėjus pagal šio straipsnio 1 dalį šiems gyventojams apskaičiuotą MNPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į NPD pagal šios dalies nuostatas, skaičiui.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2022 m. gegužės 17 d. įstatymas Nr. XIV-1098); taikoma nuo 2022 m. sausio 1 d. deklaruojant 2022 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas).

Komentaras

1. Per mokestinį laikotarpį didesnis NPD taikomas nurodytus kriterijus atitinkantiems nuolatiniais Lietuvos gyventojams, jeigu jie gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Teisė į didesnę NPD turi būti pagrįsta atitinkamais dokumentais: neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymomis ir pan.

2. Komentare vartojamos sąvokos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme (~~toliau – Įstatymas~~).

3. Asmenims, kuriems buvo nustatytas invalidumas neterminuotai, darbingumo lygis privalomai nenustatomas. Šių asmenų turima invalidumo grupė buvo prilyginta darbingumo lygiui.

Asmenims, kuriems buvo nustatytas terminuotas invalidumas, darbingumo lygis nustatytas pasibaigus nustatytam invalidumo terminui. Nuo 2007 m. liepos 1 d. jiems darbingumo lygis nustatomas privalomai.

Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki 18 metų, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.

4. Gyventojams, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, iki 2022 m. gegužės 31 d. buvo nustatytas ir vėlesni mokestinį laikotarpį taikomas 645 740 eurų mėnesio NPD. 2022 m. gegužės 17 d. priimtu įstatymu Nr. XIV-1098 jiems

taikytinas NPD padidintas iki 870 Eur, be to, nustatyta, kad toks NPD taikomas nuo 2022 m. sausio 1 d. visą 2022 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visą 2020-2022 m. ar vėlesnį mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 10 440 eurų (870 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgiant į metinių apmokestinamųjų pajamų sumą (GMP). ~~tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų~~

5. Gyventojams, kuriems nustatytas 30 – 55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, iki 2022 m. gegužės 31 d. buvo nustatytas 690 eurų mėnesio NPD. 2022 m. gegužės 17 d. priimtu įstatymu Nr. XIV-1098 jiems taikytinas NPD padidintas iki 810 Eur, be to, nustatyta, kad toks NPD taikomas nuo 2022 m. sausio 1 d. visą 2022 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visą 2022 m. ar vėlesnį mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 9 720 eurų (810 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgiant į metinių apmokestinamųjų pajamų sumą (GMP).

6. 2022 m. gegužės 17 d. priimtame įstatyme Nr. XIV-1098 aptarta, kad mokestį išskaičiuojančio asmens ir gyventojų, gavusio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, abipusiu susitarimu dėl iki 2022 m. gegužės 17 d. įstatymo Nr. XIV-1098 įsigaliojimo taikyto ir po šio įstatymo įsigaliojimo pasikeitusio NPD gyventojų pajamų mokestis gali būti perskaičiuojamas iki 2022 m. gruodžio 31 d.

67. Atsiradus arba pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnę NPD, šis dydis pradamas arba nustojamas taikyti nuo kitą mėnesį nei atsirado arba pasibaigė teisė jį taikyti gyventojui gautų pajamų. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti patikslintą prašymą ar kitaip patikslinti anksčiau pateiktojo prašymo duomenis.

Pavyzdžiai

1. ~~2020~~2022 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 800 Eur. Darbdavys didesnę NPD (645740 Eur) ~~pradės pradėti~~ taikyti nuo balandžio mėnesio, t. y. taikys darbuotojo balandžio mėnesį išmokamoms išmokoms, kai tą mėnesį mokės išmokėdamas darbo užmokestį už kovą (kai praėjusio pastarojo mėnesio darbo užmokestis mokamas kitą mėnesį) ar už balandžio mėnesį (kai darbo užmokestis ar jo dalis yra išmokamas tą patį mėnesį). Birželio mėnesį taikomas 870 Eur NPD, nesvarbu, ar darbo užmokestis išmokamas už gegužės ar birželio mėnesį.

2. ~~2021~~2022 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis. Prašymas taikyti 600690 Eur NPD ir atitinkami dokumentai įmonėje pateikti kovo mėnesį. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 650730 Eur. Balandžio mėnesį įmonėje buvo išmokėtas darbo užmokestis tik už tų metų sausio mėnesį. Darbuotojui 690 Eur NPD gali būti taikomas jau balandžio mėnesį. Jeigu darbdavys, balandžio mėnesį šiam darbuotojui pritaikęs didesnę NPD, visų ~~2021~~2022 m. mėnesių darbo užmokestį, pradėdamas balandžio mėnesiu, išmokėtų dar ~~2021~~2022 metais, tai, kiekvieną balandžio ir gegužės mėnesį mėnesiais taikant 690 Eur, o nuo birželio 1 d. - 810 Eur NPD, toks didesnis didesni NPD būtų pritaikytas pritaikyti 12 kartų. Pagal komentuojamo straipsnio dalį, ~~600690 Eur~~ didesni (810 Eur) NPD per ~~2021~~2022 m. mokestinį laikotarpį turi būti pritaikytas pritaikyti ne daugiau kaip 9 kartus (t. y. 9 mėnesių NPD, pvz., kovo – lapkričio mėnesių ar balandžio – gruodžio mėnesių darbo užmokesčiui, išmokėtam 2022 m.), o sausio – kovo mėn. taikytini NPD apskaičiuoti šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

78. Pažymėtina, kad už didesnio NPD taikymo pagrįstumą yra atsakingas prašymą jį taikyti pateikęs gyventojas, todėl, mokestiniu laikotarpiu pritaikius per didelį MNPD, pareiga iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą tarp deklaracijoje apskaičiuotos pajamų mokesčio sumos ir mokestiniu laikotarpiu sumokėtos (išskaičiuotos) pajamų mokesčio sumos tenka gyventojui.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokėtinas pajamų mokestis nuo per didelio pritaikyto NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje ir sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

89. Gyventojui, kuriam 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus šio straipsnio 7 dalyje nurodytas gyventojų metines pajamas, pagal metinio NPD formulę apskaičiuojamas MNPD,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiaus) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę (645870 ar 600810 eurų) NPD,

3) mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnę NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (870 ar 810 Eur) sumos, prie kurios pridama MNPD dalies suma, apskaičiuota pateikiamo šio pavyzdžio 2 punkte.

Pavyzdžiai

1. Gyventojui 30–55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2022 m. kovo mėnesį, 810 Eur NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio – kovo mėn. taikytinus NPD), suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų per 20202022 m. mokestinį laikotarpį gautų pajamų, priskiriamų apmokestinamosioms pajamoms, išskyrus GPMĮ 20 straipsnio šio straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 20202022 m. gavo 7000 13 000 Eur darbo užmokestį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 1 000 Eur dividendų, iš viso 8000 14 000 Eur. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) kadangi metinės pajamos neviršija 20 448 eurų, MNPD apskaičiuojamas pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punkte pateiktą formulę:

$$8000 - 7284; 716 \times 0,19; 4800 - 136,04 = 4663,96 \text{ Eur};$$

$$8000 - 8760;$$

$$14\ 000 - 8\ 760 = 5\ 240;$$

$$5\ 240 \times 0,34 = 1\ 781,60;$$

$$6\ 480 - 1\ 781,60 = 4\ 698,40 \text{ Eur};$$

2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio–kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę NPD):

$$4\ 698,40 \times 3 : 12 = 1\ 174,60 \text{ Eur};$$

3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:

$$1\ 174,60 \text{ Eur} + 7\ 290 \text{ Eur} (9 \text{ mėn.} \times 810 \text{ Eur}) = 8\ 464,60 \text{ Eur.}$$

$$\text{Visas MNPD yra } 8\ 464,60 \text{ Eur.}$$

8. Tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos gaunamos už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas)

Komentaras

1. Ši nuostata taikoma tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (toliau – darbo užmokestis) gaunamos už ilgesnį negu vienas mėnuo

laikotarpį, nepriklausomai nuo to, ar darbo užmokestis išmokamas už keletą nuosekliai vienas paskui kitą einančių mėnesių, ar už keletą mėnesių, tarp kurių yra laiko tarpas (pvz., už 2018 m. sausį ir tų pačių metų liepą, atlyginimas išmokamas 2018 m. rugpjūčio mėnesį).

Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 800 Eur, jam buvo pritaikytas 516,20 Eur ($800 - 730; 70 \times 0,34; 540 - 23,80$) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2022 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokestį išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už ilgesnį kaip vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotą 2022 m. sausio, vasario, kovo mėnesių 516,20 Eur NPD.

2. Tarkime, kad 2022 m. gyventojų mėnesio darbo užmokestis yra 730 Eur, jam taikomas 540 Eur NPD. Jis 2019–2022 m. dirba toje pačioje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 2021 m. vasario mėnesio darbo užmokestį išmoka 2022 m. sausio mėnesį, 2021 m. kovo mėnesio darbo užmokestį išmoka 2022 m. vasario mėnesį, 2021 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2022 m. gegužės mėnesį, 2021 m. liepos mėnesio darbo užmokestį išmoka 2022 m. liepos mėnesį, 2021 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2022 m. rugpjūčio mėnesį, 2021 m. lapkričio, gruodžio išmoka 2022 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2022 m. gyventojui išmoka darbo užmokestį už 2021 m. (arba ir už 2021 m., ir už 2022 m.), tai, išmokant darbo užmokestį už 2021 m., taikomas 2022 m. išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis, o išmokant darbo užmokestį už 2022 m., taikomas to mokestinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 2022 m. tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti išmokant 2021 m. darbo užmokestį.

2022 m. sausio mėnesį išmokant 2021 m. vasario mėnesio 730 Eur darbo užmokestį, taikomas 2022 m. sausio mėnesio NPD – 540 Eur.

2022 m. vasario mėnesį išmokant 2021 m. kovo mėnesio 730 Eur darbo užmokestį, taikomas 2022 m. vasario mėnesio NPD – 540 Eur.

2022 m. gegužės mėnesį išmokant 2021 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (2 190 Eur), taikomas tik 2022 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD – 121,36 Eur ($2\,190 - 642; 1\,548 \times 0,18; 400 - 278,64$), nes praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokestinį laikotarpį negali būti taikomi.

2022 m. liepos mėnesį išmokant 2021 m. liepos mėnesio 730 Eur darbo užmokestį, taikomas 2022 m. liepos mėnesio NPD – 540 Eur.

2022 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 2021 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokestį (2 190 Eur), taikomas 2022 m. rugpjūčio mėnesio NPD – 121,36 Eur ($2\,190 - 642; 1\,548 \times 0,18; 400 - 278,64$).

2022 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2021 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestį (1 460 Eur), taikomas 2022 m. rugsėjo mėnesio NPD – 291,80 Eur ($1\,460 - 730; 730 \times 0,34; 540 - 248,20$).

3. Darbuotojui 2022 m. gruodžio 8 d. išmokama apskaičiuoto (1 400 Eur) darbo užmokesčio už lapkričio mėn. paskutinė dalis – 800 Eur. Gruodžio 30 d. taip pat išmokamas visas gruodžio mėn. darbo užmokestis (1 400 Eur) ir 700 Eur premija, iš viso 2 100 Eur.

Išmokant lapkričio mėn. darbo užmokestį, taikomas lapkričio mėn. NPD – 312,20 Eur ($1\,400 - 730; 670 \times 0,34; 540 - 227,80$) ir pajamų mokestis (20 proc.) išskaičiuojamas nuo 1 087,80 Eur ($1\,400 - 312,20$).

Išmokant gruodžio mėn. darbo užmokestį ir premiją, pagal šio straipsnio 2 dalies 3 punkte pateiktą formulę apskaičiuojamas NPD, numatytas didesnėms nei 1 704 Eur mėnesio su darbo santykiais susijusioms pajamoms. Taikomas NPD – 137,56 Eur ($2\,100 - 642; 1\,458 \times 0,18; 400 - 262,44$) ir pajamų mokestis (20 proc.) išskaičiuojamas nuo 1 962,44 Eur ($2\,100 - 137,56$) sumos.

2. Kai gyventojui 2019 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu išmokamas ir už 2018 m. (ankstesnį) apskaičiuotas mokestinį laikotarpį darbo užmokestis, ir už einamųjų kalendorinių metų kurį nors mėnesį, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, į išmokos išmokėjimo mėnesio pajamas įskaičiuojama visa išmokėta suma. Kadangi 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais apskaičiuotam darbo užmokesčiui yra taikomas 15 procentų pajamų mokesčio tarifas, o apskaičiuotam 2019 m. – 20 ir (ar) 27 procentų, 2020 m. ir vėlesniu mokestiniu laikotarpiu – 20 ir (ar) 32 procentų, tai NPD 2018 m. (ankstesnį) mokestinį laikotarpį apskaičiuotam darbo užmokesčiui ir apskaičiuotam 2019 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu, yra taikomas proporcingai.

Pavyzdžiai

1. 2022 m. sausio 31 d. darbuotojui išmokėtas 2022 m. sausio mėnesio darbo užmokestis – 1 000 Eur ir 2018 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalis – 600 Eur (iš viso – 1 600 Eur).

Pagal šio straipsnio 2 d. 2 punkte pateiktą formulę, numatytą ne didesnėms nei 1 704 Eur mėnesio su darbo santykių susijusioms pajamoms, apskaičiuotas 2022 m. sausio mėn. NPD – 244,20 Eur ($1\,600 - 730; 870 \times 0,34; 540 - 295,80$). Apskaičiuojama, kokią bendros 1 600 darbo užmokesčio sumos dalį (procentais) sudaro 2018 m. gruodžio mėn. apskaičiuotas darbo užmokestis: 37,5 proc. ($600 \times 100 : 1600$).

2018 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčio daliai (600 Eur) taikoma 37,5 proc. NPD sumos – 91,58 Eur ($244,20 \times 37,5 : 100$), o 2022 m. sausio mėnesio darbo užmokesčiui – 152,62 Eur ($244,20 - 91,58$).

2. Darbuotojui 2022 m. kovo 4 d. buvo išmokėtas 1 300 Eur 2018 m. lapkričio–gruodžio mėnesių darbo užmokestis. Taikytas 2022 m. kovo mėn. NPD – 346,20 Eur ($1\,300 - 730; 570 \times 0,34; 540 - 193,80$). Be to, 2022 m. kovo 31 d. išmokėtas kovo mėnesio darbo užmokestis – 800 Eur. Kovo mėn. NPD, taikytas išmokant dalį 2018 m. darbo užmokesčio, perskaičiuojamas, atsižvelgiant į bendrą kovo mėn. išmokamų išmokų sumą – 2 100 Eur ($1\,300 + 800$). Pagal šio straipsnio 2 dalies 3 punkte pateiktą formulę perskaičiuotas NPD, numatytas didesnėms nei 1 704 Eur mėnesio su darbo santykiais susijusioms pajamoms, yra 137,56 Eur ($2\,100 - 642; 1\,458 \times 0,18; 400 - 262,44$).

Apskaičiuojama, kokią bendros 2 100 Eur darbo užmokesčio sumos dalį (procentais) sudaro 2018 m. lapkričio–gruodžio mėn. darbo užmokestis: 61,905 proc. ($1\,300 \times 100 : 2\,100$).

2018 m. lapkričio–gruodžio mėn. darbo užmokesčiui taikoma 61,905 proc. NPD sumos – 85,16 Eur ($137,56 \text{ Eur} \times 61,905 : 100$), 2022 m. kovo mėn. darbo užmokesčiui – 52,40 Eur ($137,56 - 85,16$) NPD suma. Atsižvelgiant į sumažėjusį NPD, perskaičiuojamas pajamų mokestis, išskaičiuotas nuo 2018 m. lapkričio–gruodžio mėn. darbo užmokesčio.

3. Gyventojas 2021 ir 2022 m. mėnesio darbo užmokestis yra 1 000 Eur.

Darbdavys apskaičiuotą 2021 m. lapkričio–gruodžio mėnesių (2 000 Eur) darbo užmokestį išmoka 2022 m. sausio mėnesį. Taip pat 2022 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 2022 m. sausio mėnesio darbo užmokestis, iš viso – 3 000 Eur ($2\,000 + 1\,000$).

Kai darbdavys einamaisiais kalendoriniais metais išmoka gyventojui darbo užmokestį ne tik už einamųjų metų mėnesį, bet ir už praėjusių metų atitinkamą laikotarpį, yra taikomas tik išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusių metų mėnesių darbo užmokestis yra išmokamas.

Pagal išmokos išmokėjimo metu galiojusią (iki 2022 m. gegužės 31 d.) didesnėms nei 1 678 Eur mėnesio su darbo santykiais susijusioms pajamoms mėnesio NPD formulę apskaičiuotas 2022 m. sausio mėnesio NPD yra lygus 0 ($3\,000 - 642; 2\,358 \times 0,18; 400 - 424 = 0 (-24)$).

4. 2022 m. liepos 31 d. gyventojas atleidžiamas iš darbo. 2022 m. rugsėjo mėnesį jam išmokamas darbo užmokestis už 2022 m. birželio – liepos mėnesius. Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas iki liepos 31 d. dirbo tik šioje įmonėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD, jam taikomi birželio ir liepos mėn. NPD, po 448,20 Eur ($1\,000 - 730; 270 \times 0,34; 540 - 91,80$).

5. 2022 m. lapkričio 4 d. gyventojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2022 m. lapkričio darbo užmokestį išmoka 2022 m. gruodžio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2022 m. lapkričio 4 d. nebedirba įmonėje, jam NPD netaikomas.

6. 2022 m. gyventojų mėnesio darbo užmokestis yra 1 000 Eur. 2022 m. gegužės – birželio mėnesiais gyventojas yra neapmokamose atostogose.

Darbdavys apskaičiuotą 2022 m. kovo – balandžio darbo užmokestį išmoka 2022 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys išmoka darbo užmokestį už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas to mokestinio laikotarpio mėnuo, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant kiekvieno mėnesio NPD. Atsižvelgiant į tai, kad darbo užmokestis yra išmokamas po 2022 m. birželio 1 dienos, t. y. po 2022 m. gegužės 17 d. įstatymo Nr. XIV-1098 įsigaliojimo, kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokesčiui taikomi 448,20 Eur NPD, apskaičiuoti pagal šiuo įstatymu nustatytą formulę $(1\ 000 - 730; 270 \times 0,34; 540 - 91,80)$.

3. Darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas, tenkantis mėnesiui, kurį prasideda atostogos, apmokestinami nuo bendros sumos, o kito mėnesio atlyginimas už atostogas, atėmus to mėnesio NPD, apmokestinamas atskirai. Pasibaigus atostogoms ir apskaičiavus darbo užmokestį už likusias to mėnesio darbo dienas, pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo bendros to mėnesio darbo užmokesčio ir atostoginių sumos, atėmus anksčiau išskaičiuotą mokesčio sumą (žr. žemiau 1 pavyzdį). Kai atostogos įstatymų nustatyta tvarka trunka kelis kalendorinius mėnesius, kiekvieno mėnesio atlyginimo už atostogas suma apmokestinama atskirai. Per atostogų laikotarpį pasikeitus taikytinam NPD, pajamų mokestis perskaičiuojamas.

Pavyzdžiai

1. Darbuotojas atostogauja nuo 2022-01-20 iki 2022-02-10. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 600 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 660 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 310 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 350 Eur.

Sausio mėn. 910 Eur (600+310) pajamų sumai taikomas 413,20 Eur $(910 - 730; 180 \times 0,26; 460 - 46,80)$ NPD.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

$$496,80 \text{ Eur } (910 - 413,20) \times 20 : 100 = 99,36 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(350 - 350) \times 20 : 100 = 0 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 377 Eur darbo užmokestį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio darbo užmokesčio ir atostoginių sumos:

$$727 \text{ Eur } (350+377) - 460 = 267 \text{ Eur;}$$

$$267 \text{ Eur } \times 20 : 100 = 53,40 \text{ Eur.}$$

2. Darbuotojas atostogauja nuo 2022-01-17 iki 2022-02-04. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 600 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 750 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 400 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 350 Eur.

Sausio mėn. 1 000 Eur (600 + 400) pajamų sumai taikomas 389,80 Eur $(1\ 000 - 730; 270 \times 0,26; 460 - 70,20)$ NPD.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

$$610,20 \text{ Eur } (1\ 000 - 389,80) \times 20 : 100 = 122,04 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$0 (350 - 350) \times 20 : 100 = 0 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 700 Eur darbo užmokestį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio darbo užmokesčio ir atostoginių sumos:

$$(350+700) - 376,80 \text{ Eur (NPD; } 1\ 050 - 730; 320 \times 0,26; 460 - 83,20) = 673,20 \text{ Eur;}$$

$$673,20 \times 20 : 100 = 134,64 \text{ Eur.}$$

Tačiau, išmokant antrąją vasario mėn. darbo užmokesčio dalį, reikėtų perskaičiuoti vasario mėnesio NPD ir apmokestinti dar sausio mėn. išmokėtą 350 Eur pajamų sumą (atitinkančią pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad nereikėtų apmokestinti praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtų išmokų, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– vasario mėn. atlyginimas už atostogas (350 Eur), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos išskaičiuojamas 70 Eur pajamų mokestis:

$$350 \times 20 : 100 = 70 \text{ Eur};$$

– išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (700 Eur), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis – 1 050 Eur (350+700), taikomas vasario mėn. 376,80 Eur NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$323,20 \text{ Eur} (700 - 376,80) \times 20 : 100 = 64,64 \text{ Eur}.$$

Pažymėtina, jog su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad teisę į jį turintys darbuotojai juo galėtų pasinaudoti mokestiniam laikotarpiui dar nepasibaigus.

3. Darbuotoja (mokytoja) atostogauja nuo 2021-06-20 iki 2021-08-23, darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas išmokamas birželio mėn. Birželio mėnesio darbo užmokestis sudaro 550 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 1 420 Eur: birželio mėnesio atlyginimas už atostogas – 420 Eur, liepos mėnesio atlyginimas už atostogas – 600 Eur, o rugpjūčio mėnesio atlyginimas už atostogas – 500 Eur. Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo birželio mėnesio darbo užmokesčio ir atlyginimo už atostogas, pritaikius birželio mėn. NPD:

$$\text{NPD: } (550 + 420) - 642; 328 \times 0,18; 400 - 59,04 = 340,96 \text{ Eur}$$

$$970 - 340,96; 629,04 \times 20 : 100 = 125,81 \text{ Eur}.$$

Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(600 - 400 (\text{NPD})) \times 20 : 100 = 40 \text{ Eur}.$$

Pajamų mokestis nuo rugpjūčio mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(500 - 400 (\text{NPD})) \times 20 : 100 = 20 \text{ Eur}.$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotoja rugpjūčio mėnesį dar gauna 80 Eur darbo užmokesčių. Pajamų mokestis ir NPD nuo rugpjūčio mėnesio darbo užmokesčio perskaičiuojami, įvertinus visą už rugpjūčio mėnesį gautų pajamų sumą:

$$[580 (500 + 80) - 400] \times 20 : 100 = 36 \text{ Eur}.$$

Rugpjūčio mėnesį sumokėtina pajamų mokesčio suma yra 16 Eur:

$$36 - 20 = 16 \text{ Eur}.$$

3. 4. Gyventojai 2022 m. sausio birželio mėnesį išmokama 1 800 Eur (3 mėn. x 600 Eur) motinystės išmoka už tris mėnesius – vasarį, kovą, balandį liepos, rugpjūčio, rugsėjo mėnesius. Jai taikomas kiekvieno mėnesio 400 540 Eur NPD. Pajamų mokestis nuo vasario-liepos mėnesio 600 Eur motinystės išmokos, kovą rugpjūčio mėnesio 600 Eur motinystės išmokos ir balandžio rugsėjo 600 Eur motinystės išmokos, pritaikius kiekvieno mėnesio 400 540 Eur NPD, išskaičiuojamas nuo 200 Eur (600 - 400) 60 Eur (600 - 540) sumos.

9. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD gali būti taikomas tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, teikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją. NPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas atsižvelgiant į šio straipsnio 1, 3, 6 ir 7 dalių nuostatas.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841. Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje netaikomas.

2. MNPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jeigu jam šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD yra didesnis už nulį, arba jeigu jam yra taikytinas šio straipsnio 6 dalyje nustatytas didesnis NPD, kaip asmeniui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba kaip senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas nedidelių, vidutinių ar specialiųjų poreikių lygis, arba kaip asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis, lengvas ar sunkus neįgalumo lygis.

3. MNPD taikomas tik tokiam nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavo iš šaltinio Lietuvoje. Šios pajamos yra mažinamos GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota MNPD suma. Pagal GPMĮ nenuolatinio Lietuvos gyventoją su darbo santykiais susijusių pajamų šaltinis laikomas esančiu Lietuvoje, jeigu toks gyventojas dirba Lietuvoje.

4. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui GPMĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD gali būti pritaikomas pagal pateiktą jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje (žr. 7 dalies komentarą).

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam pagal šio straipsnio 6 dalį yra taikytinas didesnis MNPD, šis dydis pritaikomas pagal jo pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

5. Tam, kad nenuolatinis Lietuvos gyventojas, išskyrus turintį teisę į didesnę NPD šio straipsnio 6 dalyje nustatytais pagrindais, galėtų pasinaudoti teise į MNPD, jis mokesčių administratoriui kartu su deklaracija turėtų pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra, mokesčių administratoriaus patvirtintą dokumentą, pavyzdžiui, ten pateiktą mokesčio deklaraciją, apie jo per tą mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas.

Jeigu per mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Mokesčių administratoriaus prašymu, turi būti pateikiami ir vertėjo patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Iš šaltinio Lietuvoje gautas pajamas ir pajamų mokesčio sumokėjimą patvirtinančių dokumentų pateikti nebūtina. Jie pateikiami tik mokesčių administratoriaus prašymu.

6. Teisę į šio straipsnio 6 dalyje nustatytą didesnę NPD turintis nenuolatinis Lietuvos gyventojas turi pateikti tokią teisę (ribotą darbingumą, neįgalumą ar specialius poreikius) įrodančius dokumentus. Didesnis NPD, apskaičiuotas šio straipsnio 6 dalyje (žr. 20 straipsnio 6 dalies komentarą) nustatyta tvarka, nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas, jeigu atitinkamas riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas tą mokestinį laikotarpį, kuriuo jis gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų iš šaltinio Lietuvoje, arba iki to mokesčio laikotarpio pradžios. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas po išvykimo iš Lietuvos ir tuo pačiu mokestiniu laikotarpiu jis iš šaltinio Lietuvoje gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, išvykimo iš Lietuvos metų mokesčio laikotarpio MNPD apskaičiuojamas šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka, atsižvelgus į jo gautas apmokestinamas pajamas, apskaičiuotas šio straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

Pavyzdžiai

1. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas 2022 m. sausio – liepos mėnesiais dirbo Lietuvoje ir iš Lietuvos įmonės gavo 5 400 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų. 0–25 darbingumo lygis jam
--

buvo nustatytas 2022 m. spalio mėnesį, praėjus daugiau kaip dviem mėnesiams po išvykimo iš Lietuvos. Jam taikytino MNPD dalis, įvertinus ir užsienio valstybėje gautas 1 600 Eur apmokestinamąsias pajamas, bus 5 400 Eur (6 480 Eur : 12 x 10 mėn.), nes jo metinės pajamos – 7 000 Eur (GMP) neviršija 12 minimalios mėnesinės algos MMA, galiojusios einamųjų (2022 m.) kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos (t. y. 8 760 Eur (12 mėn. x 730 Eur)), ir du mėnesius taikomas didesnis 870 Eur NPD, iš viso 6 480 Eur (5 400+ 1 740 (870x2)) MNPD.

10. Šio Įstatymo 29 straipsnyje nustatytais atvejais iš pajamų atimama MNPD dalis, apskaičiuota tame straipsnyje nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojo pajamoms taikoma tik ~~metinio~~ MNPD dalis, apskaičiuojama remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo”.

Ši dalis apskaičiuojama taip: šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuota ~~metinio~~ MNPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus (365 dienų, žr. GPMĮ 29 straipsnio komentarą).

Pavyzdžiai

1. Galutinai išvykstantis iš Lietuvos 2019 m. mokestiniu laikotarpiu nuolatinis Lietuvos gyventojas, tarkim, turi teisę į 2160 Eur metinį NPD. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2019 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD suma yra: $2\,160 \times 130 : 365 = 769,32$ Eur.

2. Galutinai iš Lietuvos 2020 m. balandžio 2 d. išvykstančiam gyventojui, gavusiam 2 000 Eur darbo užmokestį, 2020 m. balandžio 2 d. teikiamoje deklaracijoje taikytino metinio NPD dalis yra 1 047,12 Eur ($4\,200$ Eur x 91 d. (išbūtų dienų skaičius) : 365 d.).

Atsižvelgiant į nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojusį naują didesnę metinį NPD, gyventojas gali pateikti patikslintą galutinai išvykstančio iš Lietuvos gyventojo deklaraciją ir perskaičiuoti jam taikytiną metinio NPD dalį bei pajamų mokestį. Metinio NPD dalis sudarys 1 196,71 Eur ($4\,800$ Eur x 91 d. (išbūtų dienų skaičius) : 365 d.).

1. 2022 m. mokestiniu laikotarpiu galutinai išvykstantis iš Lietuvos nuolatinis Lietuvos gyventojas gavo 3 600 Eur pajamų (susijusių su darbo santykiais). Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2022 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Metinis NPD – 5 520 Eur. Taikytina MNPD dalis yra 1 966,03 Eur ($5\,520 \times 130 : 365$).

Atsižvelgiant į nuo 2022 m. birželio 1 d. įsigaliojusį naują didesnę metinį NPD, gyventojas gali pateikti patikslintą galutinai išvykstančio iš Lietuvos gyventojo deklaraciją ir perskaičiuoti jam taikytiną metinio NPD dalį bei pajamų mokestį. Metinio NPD dalis sudarys 2 307,95 Eur ($6\,480$ Eur x 130 d. (išbūtų dienų skaičius) : 365 d.).

2. 2022 m. birželio 2 d. galutinai išvykstantis iš Lietuvos gyventojas 2022 m. mokestiniu laikotarpiu gavo 15 000 Eur pajamų (susijusių su darbo santykiais pajamų ir autorinį atlyginimą). Metinis NPD, apskaičiuotas pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą formulę, 4 358,40 Eur

(15 000 – 8 760; 6 240 x 0,34; 6 480 – 2 121,60). Taikytina MNPD dalis yra 1 826,95 Eur
(4 358,40 x 153 : 365).